

Södertörns högskola | Institutionen för svenska, retorik och journalistik
C-projekt 15 hp | Journalistik| Vårterminen 2008
Journalistik och multimedia

60 år med krig i vardagen

– Ett journalistiskt projekt om hur konflikten mellan Israel och Palestina påverkar folket.

Av: Thomas Pickelner
Handledare: Jan Örnéus

Thomas Pickelner

C-projekt i Journalistik Vt08

Handledare: Jan Örnéus

Examinator: Kajsa Olsson

Antal nedslag: 29538

60 år med krig i vardagen

Den 14 maj firar Israel 60 år som självständig stat. Men konflikten med Palestina är ständigt närvarande. Folket från båda sidor lider av att aldrig känna trygghet, att förlora nära och kära, och att inte kunna nyttja sina mänskliga rättigheter. I denna artikelserie berättar invånarna om hur det är att leva med konflikten som vardag.

Innehåll:

Tre generationer med krig

Bakgrundsartikel, 10289 nedslag, s 4-9

En eldsjäl i palestinskt flyktingläger

Personporträtt, 8294 nedslag, s 10-13

Folket från båda sidor lider

Reportage, 10955 nedslag, s 14-19

Arbetsrapport

8282 nedslag, s 20-23

Tre generationer med krig

Israel fyller 60 konfliktfyllda år. Bar Keni ,81, har levt och kämpat för Israel i nästan hela sitt liv. Även hans barn och barnbarn har krigat för landet. Tre generationer berättar om ett Israel präglad av krig.

Konflikten mellan judar och araber handlar inte bara om land. Den har även religiösa och historiska grunder. Men det är framförallt åren strax innan utropandet av staten Israel fram tills idag som konflikten varit brännande het.

Det började med att det judiska nationalhemmet upprättades efter första världskriget, vilket gjorde att judarna flyttade till Palestina i en snabb takt. Den arabiska befolkningen insåg att en oreglerad judisk invandring skulle göra judarna till majoritet och arabernas motstånd ökade i takt med invandringen.

Den judiska befolkningen sjudubblades mellan 1920-1945 och de utgjorde då en tredjedel av befolkningen i landet. Man återupprättade ett gemensamt språk, mycket jord köptes av araberna och den judiska industrisektorn blev dominerande.

En av de judiska familjer som kom 1930 till Palestina var familjen Keni ifrån Grekland. Deras son Bar Keni, mest kallad Borka var då tre år gammal.

Under Borkas ungdomsår började en vrede växa fram emot de orättvisor judarna fick utstå i världen och han kände att han vill ställa upp för Israel. När han blev 18 år, 1946, beslutade han sig för att gå med i den då hemliga militären Haganas krigande elitstyrka Palmach.

Palmach skapades till en början av britterna för att samarbeta inför hotet från Tyskland 1941. Britterna samlade ihop unga vältränade judar och specialutbildade dem i krigföring. Palmach hjälpte även britterna att hålla kontroll över Syrien och Libyen. Men allteftersom tog Storbritannien arabernas parti och när britterna efter andra världskriget 1945 ville avveckla Palmach gick hela organisationen under jord.

– Vi blev Haganas knytnäve utåt och började kämpa mot araberna och britterna. Vi gav dem en hel del problem säger Borka och ler stolt.

Det lyser av livsglädje hos denna ovanligt pigga 81-åring. Han berättar entusiastiskt med hela kroppen.

– Jag har krigat i sex stora krig och mest varit officer för en markgrupp. Jag började i Jerusalem innan Israel blivit utropad och då gällde det att kämpa mot britterna. De ville strypa invandringen av vårt folk, trots att alla överlevande efter Förintelsen behövde någonstans att bo. Så vi började smuggla in judar i landet trots deras misstycke.

I November 1947 beslutade FN att Palestina skulle delas i en judisk och en arabisk stat. Araberna attackerade snabbt de nya judiska delarna. Det blev början på självständighetskriget, som av palestinierna kallas för Al-Nakba (katastrofen)

– Den 14 maj 1948 var en stor dag för oss. Då utropade äntligen vår tillträdande premiär- och försvarsminister David Ben-Gurion staten Israel som självständig och britterna drog sig tillbaka berättar Borka livligt.

Kriget pågick med undantag för några kortare vapenvilor till mars 1949. Det slutade med israelisk seger trots underlägsenhet av vapen, flygplan och stridsvagnar som araberna fått köpa av Storbritannien.

– Vi var bättre utbildade för krig. Ironiskt nog med stor hjälp av britterna. Araberna hade de bästa vapnen men vi hade kunskap och list. Det var det som avgjorde kriget till vår fördel.

Resultatet av kriget blev att Israel hade utvidgat sitt territorium med cirka 40 procent mer än vad FN bestämt 1947. Drygt 726 000 palestinska araber flydde över gränserna. De samlades i olika läger och blev hemlösa. Massflykten och en ökad invandring av judar gjorde att judarna för första gången blev klar majoritet i landet. Flyktingfrågan är ännu idag en av det mest infekterade frågorna i konflikten.

– Vi vill inget ont mot enskilda personer. Men det här är judarnas land och det är det enda vi har. Araberna har hur många länder som helst som de borde få komma till. Men de tar inte emot dem. Vänta lite.

Borka har en busig min när han reser sig upp ur skinnsoffan. Han kommer tillbaka efter en stund med en liten jordglob.

– Kan du hitta Israel säger han och räcker mig jordgloben.

Jag blir nervös även fast jag vet var Israel ligger. Trodde jag. För att när jag letar på den lilla jordgloben så tar det mig en pinsam lång stund innan jag hittar det.

– Du ser hur litet Israel är. Det är allt vi judar har och det vill araberna bråka med oss om. Kolla hur många stora arabländer som ligger runt omkring. Vi är omringade och vi måste försvara oss. Därför är armén så viktig för landet.

Trots att jag hade svårt att se Israel på jordgloben så var landet mindre innan det så kallade Sexdagarskriget 1967. Det hade under alla år sedan Israel blivit självständigt varit oroligt mellan arabländerna och Israel. Till slut beslöt sig araberna för att gå till attack. Återigen segrade Israel och under de sex dagarna erövrades västbanken från Jordanien, Golanhöjderna från Syrien och Gazaremsan och hela Sinaihalvön ifrån Egypten. Idag består alla ockupationer utom Egyptens Gazaremsa och Sinaihalvön.

– Kriget var en stor seger för oss. Äntligen fick vi tillgång till heliga judiska platser i Jerusalem som klagomuren och vårt land blev större.

Han funderar drömskt innan han fortsätter.

– Det är otroligt vilken utveckling landet har gjort under alla dessa år trots konflikten. Innan 1948 var vi 600.000 judar här, nu är vi 6 miljoner. Vi är ledande inom industrisektorn och har utvecklats till ett väldigt modernt land.

Borka tjänstgjorde från och till i armén tills han var 65. I Israel är det obligatoriskt att göra lumpen i tre år för män och två år för kvinnor. Därefter hamnar man i försvarsreserven vilket innebär att de flesta måste åka in cirka en månad per år på träningsläger tills man är 45 år. Men Borka trivdes så mycket och var i så fin form att han fortsatte tills han blev 65.

– Jag trivdes i armén, om det inte var så att jag träffade min fru på kibbutzen och skaffade barn så skulle jag gärna ha stannat där permanent.

Borka och hans fru har varit gifta i 56 år och tillsammans har de två döttrar och sju barnbarn. Alla över 18 har tjänstgjort i armén.

– Vi har gjort vår plikt för landet och jag är stolt över dem alla.

Borka med sin dotter Ronit Shachar och dotterson Tomer Shachar som alla har krigat för Israel.

Hans dotter Ronit Shachar var två år i armén och utbildade och tränade yngre soldater för krig. För henne var det ingen tvekan om att hon ville dit.

– Utan Israel är vi ingenting och vi måste försvara det. Jag har gett samma värderingar till mina barn. Hon påpekar att hon helst skulle vilja leva utan krig.

– Vi gillar inte krig, att alltid leva i stress och oroa sig för våra barn. Vi respekterar alla människor och religioner. Men araberna måste förstå att judarna har ett väldigt litet land och vi behöver det.

Hennes äldste son Tomer, 23 år, avslutade nyligen sin treåriga tjänstgöring som stridsvagnsbefäl. Hon tycker att det är befriande att han är färdig.

– Det var tre sömnlösa år kan jag säga. Jag sa till Tomer när han var i armén att det är mitt jobb att oroa mig för dig och ditt jobb att försvara mig. Jag är stolt för att han var en bra soldat men det är skönt att han inte fortsatte.

Tomer hade gärna fortsatt då han trivdes väldigt bra i armén. Men på grund av ögonproblem fick han sluta när hans tre år var klara. Han krigade under den andra intifadan som har pågått sen 2000. Den första intifadan började 1987 och ordet betyder uppror på arabiska.

– Till skillnad från den första intifadan då araberna mest kastade sten så började de nu att skjuta in raketer och självmordsbomba offentliga platser. Vi var tvungna att försvara oss så vi besvarade eld och satte upp checkpoints (vägspärrar) för att kontrollera att inga vapen eller bomber förs in i Israel. Ibland jobbade jag vid vägspärrarna och det var tuffa dagar då man tjänstgjorde tolv timmar i sträck i en olidlig hetta. Men det krävdes för att hålla ordning.

Israel började 2002 att bygga upp en barriär runt Västbanken för att förbättra säkerheten ytterligare. Men kritikerna hävdar att det var ett taktiskt drag av regeringen för att ringa in de judiska bosättningarna och den bördigaste marken på Västbanken. Vägspärrarna och barriären är väldigt frustrerande för palestinierna. Många kan inte längre ta sig till sina jobb eller nära och kära på andra sidan barriären då det krävs speciella tillstånd som man måste ansöka om, och som är svåra att få.

När jag frågar Tomer om hans åsikt om hela situationen tittar han tvekande på mig en stund innan han svarar.

– Du vet, när man är på plats i stundens hetta är det svårt att ha någon annan åsikt än att försvara sitt land och att överleva. Jag har en del kamrater som dog i kriget, och visst det är sorgligt men de dog för en god sak.

Han tittar på mig utan att röra en min och fortsätter.

– Vi behöver fred men de vill inte ha det. Jag tycker vi har svaga ledare på båda sidor så det är inte upp till Israel längre, vi behöver hjälp utifrån. Men många länder tjänar mycket pengar på det här kriget genom vapenförsäljning och så vidare. Så jag har svårt att se något stopp på det här.

Trots den ständiga konflikten så verkar de flesta israeliska judar jag mött leva med en positiv attityd och livsglädje. Något som Borka och hans vänner är bevis på.

Klockan är 06.30 tisdag morgon. Solen stiger sakta över havets horisont och Tel Aviv har inte riktigt vaknat ännu. Men ett gäng mellan 55 och 85 år, håller på med gymnastik vid stranden och Borka leder som vanligt passet.

– Kom igen slöa inte, upp och ner upp och ner.

På ett militäriskt vis med glimten i ögat bossar han över de dussintal tappra som försöker hänga med i tempot. Samma visa utspelar sig varje morgon förutom söndagar.

Borka leder gymnastikpasset på stranden.

– Det gäller att fånga dagen. Idrott är och har alltid varit mitt liv och jag älskar de här morgonstunderna. Det ger mig luft och styrka att fortsätta dagen säger den gamla idrottsläraren.

När de svettiga avslutar träningspasset tar några ett dopp innan de går upp till parkeringen för att ta en shot vodka.

– Det började som en tradition på vintern när man behövde något värmande, men sedan fortsatte traditionen året om säger Borka och ler när han håller upp ett fullt glas till mig.

Alla samlas i en stor klunga med mycket skratt och höjer sina glas.

– La chaim! (För livet)

De skålar, packar ihop väskan med shotsglasen och beger sig till sina dagliga liv för att imorgon förhoppningsvis ses igen. En ny dag på Israels 60 år har inletts med en skål.

Viktiga årtal för Israel och Palestina:

1897: Theodor Herzl sammankallar den första sionistiska världskongressen där man lägger fram idéerna om ett judiskt hemland i Palestina.

1922: Balfourdeklarationen, Storbritanniens stöd åt ett judiskt hemland i Palestina godkänns. Britterna får under första världskrigets slutskede kontroll över Palestina.

1945: Andra världskriget är slut och sex miljoner europeiska judar har dödats.

1947: Den 29 november beslutar FN att Palestina ska delas i en judisk och en arabisk stat. Självständighetskriget inleds.

1948: Staten Israel utropas den 14 maj. Kriget fortsätter och avslutas 1949 med israelisk seger. Israel erövrar 40 procent mer mark än vad FN tilldelat. Över 700.000 palestinier har flytt från sina hem och samlats i flyktingläger.

1956: Suezkrisen, Frankrike och Storbritannien vill överta kontrollen över Suezkanalen då den var väldigt viktig för deras handel. Israel ville stärka sin säkerhet gentemot Egypten. Efter påtryckningar från USA och Sovjetunionen avslutas kriget. Sinaihalvön och Gazaremsan återlämnas till Egypten.

1964: Den palestinska befrielseorganisationen PLO bildas.

1967: Sex-dagarskriget, Israel besegrar Egypten, Syrien och Jordanien. Landet expanderar ytterligare genom att erövra Sinaihalvön, Gaza, Västbanken, Golanhöjderna och östra Jerusalem.

1973: Oktoberkriget, Egypten och Syrien gör ett överraskande anfall mot Israel i syfte att återvinna förlusterna från 1967. Kriget slutar utan några större territoriella förändringar. Kriget blir ett avstamp för den stora oljekrisen.

1977-1979: Fred med Egypten och Sinaihalvön återlämnas.

1978: Flera sammandrabbningar med palestinsk gerilla i Libanon gör att Israel ockuperar delar av Libanon. Efter påtryckningar från FN slutar kriget.

1982: Israel invaderar åter Libanon och driver bort PLO-ledningen.

1987: Den första intifadan, palestinernas första uppror. Demonstrationer och strejker, stenkastning och molotovcocktails mot israeliska militären som svarar med gummikulor.

1993: Osloavtalet, fredsförhandling som till en början hölls hemlig och innebär att israeliska trupper skulle dra sig ur Gaza och Västbanken vilket successivt gav palestinerna självstyre. I utbyte godkände PLO Israel som stat.

1994: Fred slöts med Jordanien. Den palestinska gruppen Hamas inleder självmordsbombningar.

2000: Förhandlingar mellan Arafat och Barak i Camp David, men på grund av oenighet om flyktingarnas rätt att återvända och om Jerusalems status blir det inget avtal. Den andra och mer våldsamma intifadan inleds.

2002: Palestinska självmordsattentaten ökar, vilket gör att Israel återockuperar städer på Västbanken och börjar bygga säkerhetsbarrären (muren).

2005: Ockupationen i Gaza avvecklas. 8000 judiska bosättare får flytta.

2006: Hamas vinner det palestinska valet över Fatah. Ehud Olmert blir ny regeringschef i Israel. Kriget mot Hizbollah inleds då två soldater från Israel kidnappas. Raketer skjuts in i norra Israel och Israel svarar genom att försöka bomba Hizbollahs fästet i Libanon.

2007: Inbördeskrig mellan Hamas och Fatah i Gaza slutar med att Hamas övertar makten.

En eldsjäl i palestinskt flyktingläger

Luay Al-Haj är svensk medborgare. Ändå väljer han att åka tillbaka och leva i flyktinglägret i Palestina där han är född. Hans mål. Att förbättra situationen för sitt folk.

På Västbanken, en liten bit söder om Betlehem ligger flyktinglägret Dehisha. Lägret inramas med grå väggar fyllda av graffiti med politiska budskap såsom befria Palestina. 28-årige Luay Al-Haj möter mig vid ingången.

– Hej, välkommen till Dehisha säger han vänligt.

Luay har bott fem år i Göteborg där han bland annat läst kurser som internationella relationer och Mellanöstern-kunskap. Nu håller han med jämna mellanrum föreläsningar i Sverige om flyktingarnas situation och historia.

Vi beger oss mot hans hem i lägret. Grå tegelhus slåss om utrymmet längs gatorna. I trånga gångar samsas förbipasserande vuxna med lekande barn. En fotboll råkar skjutas emot mig. Jag tar emot den och passar tillbaka till den brett leende pojken. En frän doft av sopor sprids i luften.

– Det är så trångt här att folk som vill ha djur knappt får plats med dem och sophantering är katastrofal. Tyvärr får vi inte heller förbättra situationen och stadsplanera då lägret fortfarande ses som en temporär lösning.

En temporär lösning som nu funnits i 60 år. När Israel blev en egen stat 1948 tvingades cirka 726,000 palestinier att flytta till olika läger. Befolkningen från 45 byar runt om Jerusalem och Hebron samlades i Dehisha. I lägret bor det officiellt cirka 12,000 personer på en yta mindre än en kvadratkilometer. Till det tillkommer cirka 3000 personer som är ingifta. Det innebär att lägret är cirka fem gånger mer tätbefolkat än Stockholm.

– Till en början bodde alla i tält här. 1952 började FN bygga små hus. Var man över sex personer i familjen fick man två rum och var man färre än sex så fick man ett rum.

Vi kommer till hans hus som nu har två våningar. Här bor han tillsammans med sju familjemedlemmar. Totalt åtta personer i en väldigt liten femma. Trångt och inte särskilt privat för en 28-årig singel.

– Vi bor ändå väldigt stort om man jämför med de flesta andra i lägret. Men det är inte bekvämt. Vi har nästan alltid problem med el och vatten. Vi är tvungna att köpa det från Israel och alla har inte råd att betala. Dessutom kan Israel stänga av elen och vattnet, vilket de har gjort flera gånger för att bestraffa oss för något som hänt i Gaza. Privatliv här går inte att tala om. Husen är så tätt packade att jag hör mina grannar prata om sina hemligheter när jag går på toaletten.

Han går och hämtar arabiskt sött te. Utanför hörs högljudda böner. För att försörja sig jobbar Luay som nattvakt för FN. Ett jobb han trivs bra med, men han har ett problem.

– Sömnen, det går inte att sova här på dagarna. Det är dåligt ljudisolerat och folk går förbi och leker utanför vårt hus hela tiden.

För att barn och ungdomar ska ha något att göra i lägret var Luay med och drog igång organisationen Karama, 2002. De har bland annat inrättat en ungdomsgård i föreningslokalen. Vi beger oss dit. Ett gäng pojkar spelar pingis vid ingången. Några andra sitter inne och spelar schack. De tittar nyfiket.

– Det här är den enda platsen där barn och ungdomar kan leka och få utlopp för sin kreativitet i hela lägret. Det är ett sätt att få dem ifrån det smutsiga och farliga gatorna och en chans att fortfarande få vara barn. Många har inte ens råd med leksaker hemma.

Luay med några av barnen i organisationens bibliotek.

Luay förklarar att Karama inte har stor budget. Men istället för att köpa dyra leksaker så har de köpt in material och skapat leksakerna själva med barnen. Han visar mig fotbollsspelet, pingisbordet och den fantastiska köksväggen i mosaik. Allt gjort tillsammans med barnen.

– Vi jobbar ideellt för att det här ska fungera. Vi får lite bidrag ibland. Till exempel har vi fått 50.000 kr från SSU till olika projekt som våra sommarläger.

Han fortsätter bekymrat.

– Det är svårt för oss att få bidrag från biståndsorganisationer då de kräver att det ska ske en interaktion mellan palestinska och israeliska barn för att främja fred. Vi tror inte på den metoden då våra barn snarare skulle bli avundsjuka när det hör hur mycket bättre israelerna har det. Då lär hatet snarare öka.

Eftersom organisationen har dålig budget brukar Luay skänka de pengar han tjänar när han föreläser i Sverige. Organisationen jobbar även för att kvinnor ska få ett rikare liv och har nyligen lärt tolv kvinnor skriva så att de klarat provet till gymnasiet. Livet i lägret är tufft, så Luay och Karama behövs.

– 70 procent av palestinierna är arbetslösa, det härjar en massa sjukdomar och vi har dålig sjukvård. Männen kan inte försörja sina familjer vilket ofta leder till familjebråk, vilket i sin tur avspeglas på barnen och ger mycket våld i skolorna. Allting blir till en ond cirkel.

Vi tar en promenad genom lägret. Alla barn vi möter på vägen hälsar glatt på Luay. Det märks att han är populär. När barnen gått vidare ändras hans leende till en allvarlig min.

– Ett till problem. Lägrets invånare består till över 65 procent av barn under 18 år. Vad kommer att hända om tio år när alla de ska gifta sig och skaffa barn? Vi har redan för lite plats.

Vid lägrets slut uppenbarar sig en stor grön dal och på toppen av dalen, på båda sidor, ser vi två små samhällen.

– Där uppe bor bosättarna. Ser du de två husen där nere i dalen, där bor två bröder med sina familjer. Men snart ska muren byggas precis mellan deras hus så de får bo på varsin sida om den. Den där fula muren äter verkligen upp vårt land och stänger in oss i ett fängelse säger Luay och suckar.

På tal om fängelse så berättar Luay att alla hans bröder och morbröder har suttit inspärrade. En av hans morbröder arresterades 1970 och sedan dess har ingen sett eller hört något ifrån honom. Luay har själv aldrig suttit i fängelse men han skulle vilja.

– Jag skulle vilja prova på ett tag, bara för att se hur det är. Många palestinier har någon gång varit i fängelse och det ger en status och folk är stolta över en för att man gör motstånd mot förtrycket.

Han tar sig på näsan och grimaserar lite.

– Däremot sköt en soldat en gummikula på min näsa när jag var elva år. Jag har fortfarande ont säger han.

Luay berättar att lägerinvånarna har svårt att resa inom landet.

– Häromveckan skulle jag och några kompisar åka till Ramallah på lite ärenden men blev stoppade vid en checkpoint (vägspärr) klockan elva på kvällen. Soldaten skulle gå och kolla någonting och kom inte tillbaks förrän klockan sju på morgonen. Det visades sig att han ”glömt” bort oss och gått och lagt sig. Där satt vi i åtta timmar och vågade inte gå ur bilen. Det är sjukt att det ibland går det snabbare att åka till Sverige än till Ramallah som ligger några mil härifrån.

Luay har svårt att se ett slut på konflikten. Men han vill inte ge upp hoppet eller bara sitta och vänta på att det ska ordna sig.

– Ingen ger en rättigheter, rättigheter tar man. Så jag kämpar på allt jag kan för att sprida ut information om hur vi har det här.

Till exempel simulerade Luay tillsammans med studiekamrater en checkpoint i Göteborg. Han ville visa hur det går till i Israel.

– Det var många som gick genom min checkpoint. Vi satte upp skyltar om vad som pågick och hade volontärer som agerade soldater. En handikappad man i rullstol ville prova att gå igenom. Vi förvarnade honom och sa att vi kommer behandla dig likadant som de gör i Israel och han gick med på det. Han blev avslängd från rullstolen då soldaterna letade efter en bomb. Alla svenskar som såg på började gråta. Det var en lyckad demonstration.

Luay tycker att en rättvis lösning av konflikten vore en delning efter gränserna 1948 och att palestinierna skulle få återvända till sina hembyar. Han tycker att judarna som kommit efter 1948 är välkomna som invandrare och inte som ockupationsmakt. Han drömmer om att få återvända till sin familjs hemby.

– Jag har besökt byn två gånger i smyg. Det finns inte så mycket kvar av den tidigare byn då judar bor där nu, men det är fortfarande väldigt vackert och jag kan se mig själv bygga hus och bilda familj där. Min kropp bor här men mina tankar finns i hembyn.

Att få återvända till byn känns just nu avlägset så istället har han en annan dröm.

– Att bygga vidare på organisationen och fortsätta försöka förbättra livet för invånarna i Dehisha. För fred och våra rättigheter lär vi få vänta på.

Folket från båda sidor lider

Två folkslag. En konflikt fylld av blod, sorg och rädsla. Det kan låta som vilken filmtrailer som helst men det är den bistra sanningen som invånarna i Palestina och Israel tvingats utstå varje dag.

Tel Aviv. Israels huvudstad och även kallad Mellanösterns New York. Mäktiga skyskrapor och designade byggnader samsas med stora shoppingvaruhus. En blandning av människor, mest judar ifrån hela världen trängs på gatorna. I Tel Aviv säger de flesta att konflikten inte märks särskilt tydligt. Men överallt ser man soldater vandra med stora vapen och på många offentliga platser måste man gå igenom säkerhetskontroller.

Den norsk-israeliska rocksångaren och modellen Amiram Eini 34 år tycker att kriget påverkar alla, vare sig man bor i Tel Aviv eller inte.

– Man lever på spänn hela tiden och följer nyheterna noggrant varje dag. Israel skulle kunna vara det bästa landet i världen om det inte vore för konflikten.

Amiram är född i Norge, men har bott från och till i Israel då hans pappa kommer därifrån. De senaste sju åren har han bott i Tel Aviv för att satsa på musiken.

– Mitt band Amiraminc släppte vårt debutalbum 2007 och en av våra låtar blev en stor hit i hela landet. Nu väntar en skandinavisk turné i sommar.

Men bandet turnerar även mycket runt i Israel och kommer då nära konflikten.

– Vi är ett politiskt obundet band och vi har satt upp som mål att konflikten inte ska hindra oss från spelningar. För ett tag sen hade vi spelning i den drabbade israeliska staden Sderot där raketer skjuts in ifrån Gaza nästan dagligen. Mitt under vår spelning gick det högljudda sirenlarmer om att en raket var på ingång och då har man 30 sekunder att springa till ett bombskydd. Men vi fortsatte spela ändå och som tur var så klarade vi oss.

Den lilla staden Sderot ligger cirka en kilometer ifrån gränsen till Gaza. Sedan andra Intifadan startade har tusentals raketer landat i Sderot vilket har gjort att byggnader förstörts, tusentals har skadats och elva personer har omkommit. Befolkningen är mestadels ryska och afrikanska fattiga judar som inte har råd att flytta därifrån, så de blir tvungna att leva kvar i regnet av raketer. Lagen om bilbälte har tagits bort för att sekunderna det tar att ta av sig bältet kan handla om liv eller död. Alla städer kring Gazas gränser ligger i farozonen för dessa raketattacker. Invånarna lider av att aldrig känna sig trygga och den psykiska ohälsan är stor.

I en annan del av Israel råder det också oroligheter nämligen Jerusalem. Den heliga staden där den historiska konflikten tar sin början. En ljummen kväll tar jag en promenad och hamnar på en nybyggd trendig shoppinggata nära gamla stan. En bit fram på gatan står en folkhop. Jag tar mig igenom den och blir stoppad av en avspärrning och en soldat. Vad har hänt undrar jag?

– Det är en bomb svarar soldaten stelt.

En bomb. Paniken börjar pumpas i mina ådror och jag ser mig nervöst omkring. Vart ska man fly? Vad ska man göra? Men folkmassan står lugnt kvar och iakttar processen. Jag frågar en kvinna bredvid mig varför ingen gör något.

– Det är säkert falskt alarm. Någon har lämnat en väska så de måste undersöka den av säkerhetsskäl. Men det är säkert bara någon som glömt den. Det händer hela tiden.

Den lilla väskan sprängs och ur röken kommer faktumet. Det var falskt alarm.

Vy över östra Jerusalem

Tidigare samma dag så träffade jag den norrländska gymnasielärararen Maria Wälsten. Hon jobbar på det svenska kristna studieförbundet Bildas Jerusalemkontor. Förbundet tar emot många studiegrupper för att lära ut om konflikten och de kristnas situation i Mellanöstern. Kyrkklockorna klingar utanför fönstret. Staden andas religion och historia. På frågan om Maria ibland känner sig rädd för att bo här ser hon på mig fundersamt.

– Jag kan bli förbannad, ledsen och oroad för andra, men inte rädd. Ibland får man tanken när man ser någon med en tjock jacka på en buss, att det kan vara en självmordsbombare. Men risken är väldigt liten när man tänker efter statistiskt.

Maria tycker att det är svårt att hitta en lösning på konflikten.

– Problemet nu är att de olika folken inte möts längre vilket skapar en ännu större fientlighet. På 80-talet umgicks ändå judar och araber med varandra men nu så är det för de flesta otänkbart. Till råga på allt har Israel byggt barriären.

Barriären började byggas 2002 för att hindra självmordsbombare att ta sig in i Israel. Den är cirka 720 kilometer lång och består mest av stängsel och en liten del betongmur.

– Mitt hus har muren runt sig på tre sidor, och mina närmsta grannar som jag ser ifrån min balkong är västbanksbor. För dem tar det 40 minuter att ta sig runt muren ifall de skulle besöka mig och om de får tillstånd. Men från balkongen kan vi prata med varandra säger hon.

Vi åker och tar en titt på barriären kring Västbanken. På flera platser hittar vi luckor där vem som helst skulle kunna ta sig igenom. Vi kommer till den israeliska bosättningen Ma'aleadumim som är den näst största på Västbanken. Här bor cirka 35 000 judar och det verkar vara en gemytlig plats. Fantastiska blomkreationer och växter pryder vägarna och bristen på vatten i området verkar inte vara påtaglig. Någon kilometer därifrån, på andra sidan muren, kommer vi till det arabiska kvarteret Azzariya. Grå smutsiga hus avlöser varandra. Skräp flyger omkring på gatorna. De flesta affärer verkar stängda. Det hela påminner om en nutida spökstad i vilda västern. Inte ett grönt blad syns till.

Palestinsk pojke vid muren.

Precis utanför Jerusalems stadspört ligger den palestinska staden Silwan. Judar och kristna kallar den för kung Davids stad. Här pågår arkeologiska utgrävningar under marken för att leta efter historiska föremål. Detta upprör den arabiska befolkningen.

– De gräver så mycket att vår stad och våra hus blir förstörda säger socialarbetaren och småbarnsfadern Jawal 38 år.

Han var med och startade en protestaktion i februari genom att sätta upp ett tält på en dammig liten plätt bredvid utgrävningen och samla invånare i staden. Max 50 stycken åt gången får vistas i tältet.

Ett Protesttält har rests i Silwan mot arkeologiska utgrävningar under deras hem.

– Annars ses det som en demonstration vilket är olagligt här. Jag har redan blivit arresterad två gånger på grund av det här projektet och jag vill helst inte bli det igen.

Jawal berättar om sin erfarenhet av fängelset. Han anser inte att han gjort något olagligt, men behandlas ändå som en skurk.

– Man väcks klockan fem på morgonen för att sedan hålla på med en domstolsprocess i sju till åtta timmar. Allt utan en droppe vatten eller bröd. Går man för långsamt blir man slagen. När allt är klart brukar man släppas 24 timmar senare med dyra böter.

Polisen har enligt Jawal arresterat flera personer som vistats i tältet och sedan bötfällt dem. Det slitna tältet, med några plaststolar och en oljetunna ser inte mycket ut för världen, men det upprör bosättarna som funnits i området i cirka 20 år. Bosättarna vill bo i Silwan för att det har en stor historisk betydelse för dem.

– Historia är viktigt men inte viktigare än våra liv nu. Det som hände för 1300 år sen hände då. Tänk om vi som egenskap av muslimer skulle åka till Spanien och säga att det är vårt då muslimerna var där först. Nu finns det 60 000 invånare här och de kan inte bara köra bort oss säger Jawal.

På frågan om vad han tror om framtiden så svarar han uppgivet.

– Vi kan inte tänka på framtiden, om vi skulle göra det så skulle vi bli förstörda. För oss handlar det om att överleva dagen och se till att ha ett hus att bo i.

Fred verkar för många vara en avlägsen dröm. I Betlehem på Västbanken, invigdes 2000 ett stort fredscenter som svenska Sida finansierat med många miljoner. Byggnaden tar ståtlig plats vid det öppna torget. Jihan Anastas, en arabisk kvinna med långt svart hår och kostym i fyrtioårsåldern är nytillträdd direktör för centret och förklarar vad det har för funktion.

– Vi behöver ge hopp och stöd till befolkningen som har fått stora psykologiska sår. Här på centret kan vi ge de lokala invånarna aktiviteter och en plats där de kan få prata av sig. Vi har även stora möten med utlänningar för att diskutera konflikten säger hon.

Hon berättar att konflikten även påverkar hennes dagliga liv. Hon har svårt att resa i jobbet och kan inte planera semester då omständigheterna snabbt kan förändras.

– Jag kan inte utöva mina mänskliga rättigheter helt enkelt. Och då har jag det ändå bra jämfört med de flesta andra palestinier. Många här har aldrig varit utanför Betlehem och situationen i Gaza är katastrofal.

Gaza, den oroligaste platsen i Palestina där tusentals liv har släckts. 2005 slutade Israel sin ockupation där och efter det har ett inbördeskrig mellan Hamas och det andra stora partiet Fatah utspelat sig. Hamas segrade och blev folkvalda 2006. Många jag talat med hävdar att om Hamas raketskjutande mot Israel skulle sluta så skulle förhandlingarna kunna gå framåt. Jihan håller inte riktigt med.

– Jag är emot all sorts våld, men om du sätter en råtta i en bur, med omänskliga förhållanden och utan vård och vatten. Skulle den stanna där tills den dör eller skulle den göra motstånd? Det är upp till dig att bedöma säger hon med en klurig min.

Trots allt så behåller hon sitt hopp om fred.

– Freden var så nära när vi skrev Osloavtalet. Alla trodde att allt skulle lösa sig men istället gick det åt skogen, och nu har freden nästan hamnat utom synhåll. Men vi har inte råd att sluta tro på den.

Freden kan verka hopplöst långt borta men allt är inte mörker. Det finns många organisationer och människor som gör allt för att befolkningen ska få en bättre situation nu, och i framtiden.

Uppe på ett grönt berg, mellan Tel Aviv och Jerusalem ligger det lilla samhället Fredens oasis. Här har judar och araber levt tillsammans sedan 1972. Fåglarnas kvitter blandas med lekande barns skratt från skolgården. ”I just called to say I love you” strömmar ur högtalarna. Judiska och arabiska barn ifrån byn och andra samhällen i närheten går tillsammans i skolan och lär sig båda språken. Det finns även en fredskola, där olika projekt och möten hålls för vuxna och ungdomar från hela landet.

En regnbåge välkomnar en till Fredens oasis skolgård.

Eyas Shbeta, en arabisk man i 50-årsåldern är generalsekreterare i byn och har bott där i 28 år.

– Det här är den viktigaste platsen i Israel. Det finns flera ställen där judar och araber bor grannar men de har inte valt det. Här har vi valt att bo tillsammans och vi trivs och lär oss av varandra. Det är unikt.

Eyas är gift med en judisk kvinna och de har tre barn ihop.

– Utanför Fredens oasis skulle det inte vara acceptabelt men här är det helt okej säger han och ler.

Nu bor det 57 familjer i byn men de håller på att göra plats för fler. Skolorna i byn är finansierade av donationer ifrån vänföreningar i ett tiotal länder, bland annat Sverige.

Jag lämnar byn med en känsla av att ha varit inne i bubbla. En bubbla som konflikten aldrig lyckats spricka håll på. En gnutta hopp infinner sig och jag tänker på det sista Eyas sa.

– Vi är beviset på att judar och araber kan leva tillsammans och jag hoppas, att det en dag kan fungera i hela landet.

Arbetsrapport

Ämnesvalet:

Jag valde att skriva om Israel och Palestina därför att jag tycker det är en väldigt intressant konflikt som pågått intensivt i över 60 år. Jag kan inte påminna mig om någon annan konflikt som pågått så länge i modern tid. I och med att Israel i år har 60-årsjubileum så är ämnet aktuellt. 60-årsjubileumet ökar även risken för ännu mera oroligheter vilket skapar rädsla inom länderna. Jag valde att försöka skriva ifrån de vanliga invånarnas perspektiv, då det är dem som drabbas mest och det är intressant hur de upplever att dagligen leva med en konflikt som pågått i hela deras liv.

Syfte och publicering:

Mitt syfte var att försöka få en färgstark och personlig bild av hur det är att leva med kriget som vardag. Jag visste att ämne skulle uppmärksammas när det närmade sig Israels självständighets dag som internationellt sett är 14 maj, vilket jag sett som en utmaning. Att ändå hålla min egen linje och att mäta mig med de stora medierna. För att få en egen vinkel så har jag försökt att bygga mina artiklar på många möten och personliga berättelser ifrån invånare i landet. Detta för att locka en bredare publik då jag tror att folk i allmänhet intresserar sig mer för människor än fakta. Jag har inte räknat med att läsaren har några större förkunskaper så jag har försökt att förklara det mesta och skrivit med ett relativt enkelt språk för att kunna fånga in en så bred målgrupp som möjligt. Dock tror jag även att texterna lockar de som är kunniga inom ämnet. Jag har inte försökt ta ställning för eller emot någon sida av konflikten, vilket gör att publiceringen bör ske i en neutral tidning som till exempel DN eller en tidning som tar in längre personinriktade reportage som tidningen VI.

Research:

Jag har inlett min research genom att läsa på om konflikten i flera böcker. Jag har läst reportageböcker ifrån landet. Jag har även läst flera artiklar ifrån olika tidningar på internet om länderna, både svenska och internationella.

Jag har hållit mig uppdaterad om vad som pågår i landet genom de israeliska tidningar som även publicerar på engelska på internet.

Mycket information har jag även fått genom intervjuer och samtal med invånare som lett till att jag dubbelkollat informationen genom fler samtal och genom sökningar på internet. Det flesta intervjuerna har skett på engelska och är inspelade med en diktafon.

Jag hade förbokad de flesta intervjuerna innan jag åkte dit.

Vinkel ,form och gestaltning:

Jag valde att inte gå in i detta arbete med några förutfattade meningar, eller att välja någon sida. Jag ville bara försöka återge det jag upplevde och det folk berättade och sedan överlämna till läsaren att göra sin egen uppfattning. Det blev tre rätt långa artiklar, men jag tycker inte att det gör något då jag själv får uppfattningen att de är intressanta hela vägen och att alla personerna fyller sitt syfte till helheten. Artikeln där tre generationer berättar om sina upplevelser på Israels 60 år, var jag lite orolig om den skulle hålla som fördjupande faktaartikel då jag valde att mestadels låta personerna berätta istället för att bara skriva en helt faktaspäckad text. Men detta val gjorde jag för att en text, helt faktaspäckad om konflikten skulle förmodligen göra att läsaren tappade intresse en bit på vägen. Lösningen som jag valde är nog ett mer läsvänligt och intressant alternativ. För att få in mer fakta så valde jag att göra grafik med viktiga årtal för den som snabbt vill få en överblick över händelser i landet. Min handledare godkände den som fördjupande faktaartikel.

Artikeln om Borka och krigen blev mer Israel-vänlig då endast Israeler uttalar sig. Därför ville jag jämna upp det med ett personporträtt om en Palestinier. I det långa reportaget har jag försökt att hålla balansen någorlunda ifrån båda sidor. Jag har försökt att blanda scener med citat och med att få texterna mer levande. Jag har även använt mig en del av bild då jag tror att det är uppskattat av läsaren att ibland får se hur det verkligen ser ut. Som man brukar säga, en bild säger mer än tusen ord. Jag har även haft ett ganska aktivt reporterjag på de platser jag tycker det varit befogat för att läsaren ska få känslan av hur en svensk uppfattar situationen.

Etiska problem:

Det största etiska problem jag har haft är att försöka hålla mig så neutral som möjligt men ändå försöka spegla det jag upplevt. Jag har valt att skriva om en av världens genom tidernas mest debatterade konflikt, och hur man än gör så kommer det alltid att finnas folk som har åsikter om det man skrivit och tycker att man antingen går för mycket åt det ena eller andra hållet. Jag kan tänka mig att framför allt de som är för Israel kan tycka att jag skrivit för mycket Palestinavinklat. Men jag skrev faktiskt bara det som jag upplevde, och av vad jag kunde se så verkar de flesta araberna ha det värre än de flesta judarna. Men för den saks skull tar jag inte ställning om vems rätt eller inte rätt det är till marken i landet utan överlåter det till läsaren. Det som jag vill förmedla är att krig har mest förlorare och i det här fallet är det vanligt folk som drabbas värst. Tyvärr kunde jag inte ta mig till de värst drabbade områdena Sderot i Israel och Gaza i Palestina, vilket hade

gett en ännu mer nyanserad bild av hur konflikten påverkar folket. Jag försökte ändå ge en bild av hur det är att leva där genom min research.

Men som sagt jag håller mig fortfarande neutral och förstår problemen ifrån båda sidor.

Ett annat etiskt problem har varit att inte värdeladda ord som till exempel barriären som Israel byggt på västbanken. Israelerna kallar den för säkerhetsbarriären, medans palestinierna kallar den för separationsmur. Jag har försökt att använda barriär som uttryck då det är mest neutralt, men ibland har jag kallat det muren då det faktiskt varit en mur man sett på dessa ställen.

Ett annat lite mindre etiskt problem är att alla citat inte är direktöversatta ifrån engelska till svenska, utan jag har tvingats ändra lite för att få det mer språkvänligt översatt. Men i sin helhet stämmer citaten.

Citatkontroll:

Jag har mailat alla inblandade och översatt deras citat till engelska. De som kan svenska, som till exempel Luay Al-Haj i flyktinglägret och Maria Wälsten på kristna studiecentret har fått artiklarna som helhet och godkänt dessa med några smärre förändringar. Två i reportaget har inte svarat ännu, Jawal med tältet, och Jihan på fredcentret men jag har deras intervjuer inspelade på diktafon ifall bevis skulle krävas.

Källförteckning

Litteratur:

Persson Sune: **Palestinakonflikten**. Studentlitteratur Lund, 1994.

Rosenberg Göran: **Det förlorade landet**. Albert Bonniers förlag, 1996.

Ahlsén Pernilla: **En fattig familjs hem tar bara fem minuter att riva**. Norstedts Stockholm 2006

Internet:

<http://www.bilda.nu/LitiumInformation/site/page.asp?Page=11> (Om Bildas Jerusalemkontor)

<http://www.btselem.org> (Människorättsorganisation för Palestina)

<http://www.usk.stockholm.se/arsbok/b200.htm> (Jämförde Stockholms befolkningstäthet)

<http://www.sderot-media.com> (Nyhetssida om Sderot)

<http://www.terrorism-info.org.il>

<http://www.haaretz.com/> (Två Israeliska nyhetstidningar på engelska)

<http://www.jpost.com/>

www.dn.se (Två svenska tidningar med utrikesrapportering ifrån Israel och Palestina)

www.svd.se (Framför allt Cordelia Edvardssons artiklar)

<http://nswas.org/> (Fredens oasis hemsida)

<http://www.peacenter.org/index.php> (Fredscentret i Betlehems hemsida)

<http://www.karama.org/> (Organisationen i flyktinglägrets hemsida)

<http://www.palmach.org.il/> (Hemsida om Palmach)

Intervjuer

Före resan

Evy och Shlomo Kopilov (Kontakt i Tel Aviv för bakgrundsinformation)

Under resan 11-18 april 2008

11/04:

Roey Hodes (Före detta soldat, användes som bakgrundsinformation)

12/04:

Amiram Eini (Musiker och modell)

13/ 04:

Bar keni, Ronit Schahar och Tomer Shachar(Tre generationer som krigat).

14/04:

Eyas Shbeta, (generalsekreterare för Fredens oas).

15/04:

Annika Ben David (Svenska ambassaden för bakgrundsinformation).

Besök på Kibbutzen Geva, flera intervjuer men på grund av platsbrist blev det inget reportage).

16/04 :

Daphna Golan Agnon, (Judisk kvinna som är grundare till människorättsorganisationen B'T selem som är för Palestina. Användes som bakgrundsinformation).

Maria Wälsten (Anställd på Bildas Jerusalemkontor).

Jawal (Arabisk man i Silwan som satt upp protesttält).

17/04:

Luay Al-Haj (Svensk medborgare i palestinskt flyktingläger).

Jihan Anastas, (direktör vid fredcentret i Betlehem).